

C-282/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. április 3.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunale di Napoli (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. február 13.

Felperesek:

YT és társai

Alperesek: Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca
Ufficio Scolastico Regionale per la Campania**Beavatkozó fél:**

Federazione GILDA-UNAMS

Az alapeljárás tárgya

A Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro) (nápolyi bíróság [III. munkaügyi tanács], Olaszország) előtt indított kereset, amely a felperesek Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricercaval (közoktatási, felsőoktatási és kutatási minisztérium, Olaszország) kötött határozott idejű szerződéseinek határozatlan idejű szerződéssé történő átalakítására, másodlagosan pedig kártérítésre irányul.

Az előzetes döntéshozatalra utalás tárgya és jogalapja

Más oktatókhoz képest a katolikus hitoktatókkal szemben alkalmazott eltérő bánásmódot illetően az 1999/70/EK irányelv végrehajtását szolgáló olasz

szabályozásnak az említett irányelvben foglalt keretmegállapodás 5. szakaszával, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikkével és a 2000/78/EK irányelvvel való összeegyeztethetősége.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) A Nizzai Charta 21. cikke és a 2000/78/EK irányelv értelmében vett, valláson alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e a kizárólag a felperesekhez hasonló katolikus hitoktatók eltérő kezelése, illetve az, hogy a munkavállaló által már megszerzett alkalmasság visszavonható, olyan oknak minősül-e, amely megfelelően igazolja, hogy miért kizárólag a felperesekhez hasonló katolikus hitoktatókkal szemben alkalmaznak eltérő bánásmódot akként, hogy őket nem illeti meg az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, 1999. március 18-án megkötött, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 5. szakaszában előírt egyetlen korlátozó intézkedés sem?
- 2) A 2000/78/EK irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja, valamint a Nizzai Charta értelmében vett, valláson alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés (1. cikk) fennállásának feltételezése esetén milyen eszközöket alkalmazhat az eljáró bíróság az említett hátrányos megkülönböztetés következményeinek megszüntetése érdekében, tekintettel arra, hogy a katolikus hitoktatóktól eltérő összes oktatóra vonatkozott a l. 107/15 (107/15. sz. törvény) szerinti rendkívüli munkaerő-felvételi terv, amely révén kinevezést és abból következően határozatlan idejű munkaszerződést kaptak, tehát az eljáró bíróságnak az alperes közigazgatási szervvel fennálló, határozatlan idejű munkaviszonyt kell-e létrehoznia?
- 3) Úgy kell-e értelmezni az 1990/70/EK irányelvben foglalt keretmegállapodás 5. szakaszát, hogy azzal ellentétes a szóban forgó szabályozáshoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely révén nem alkalmazhatók az oktatási ágazatra, különös tekintettel a katolikus hitoktatókra a munkaviszonyokat szabályozó olyan jogi előírások, amelyek célja, hogy a határozott idejű szerződés határozatlan idejű szerződéssé történő automatikus átalakulásával szankcionálják az egymást követő, határozott ideig tartó munkaszerződések visszaélészerű alkalmazását, amennyiben a munkaviszony egy meghatározott időpontot követően is fennáll, így határozatlan ideig tesz lehetővé az egymást követő, határozott ideig tartó munkaszerződések alkalmazását; közelebbről a keretmegállapodás 5. szakasza 1. pontjának a) alpontja értelmében vett objektív oknak minősülhet-e a megyéspüspökkel való egyetértés szükségessége, vagy éppen ellenkezőleg, az az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikke értelmében tiltott megkülönböztetésnek minősül-e?
- 4) A harmadik kérdésre adandó igenlő válasz esetén, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikke, az 1999/70/EK irányelvben foglalt keretmegállapodás

4. szakasza és/vagy a 2000/78/EK irányelv 1. cikke lehetővé teszi-e az olyan előírások alkalmazásának mellőzését, amelyek megakadályozzák valamely határozott idejű szerződésnek határozatlan idejű szerződéssé történő automatikus átalakítását, amennyiben a munkaviszony egy meghatározott időpontot követően is fennáll?

A hivatkozott uniós rendelkezések

Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv (HL 1999. L 175., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 3. kötet, 368. o.) (a továbbiakban: 1999/70 irányelv); különösen az ezen irányelvben szereplő keretmegállapodás 4. és 5. szakasza.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 21. cikke.

A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.; a továbbiakban: 2000/78 irányelv); különösen ezen irányelv 1. cikke és 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Decreto legislativo del 6 settembre 2001, n. 368 - Attuazione della direttiva 1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEEP e dal CES (az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló 1999/70/EK irányelv végrehajtásáról szóló, 2001. szeptember 6-i 368. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a továbbiakban: 368/01. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet); különösen az 5. cikk 4-bis. bekezdése, amelynek értelmében „[...] amennyiben az egymást követően azonos feladatkörök ellátására kötött határozott időre szóló szerződések alapján az ugyanazon foglalkoztatott és munkáltató közötti munkaviszony időtartama összességében – meghosszabbításokkal és megújításokkal együtt – meghaladja a 36 hónapot, a munkaviszony a szerződések között eltelt időtől függetlenül határozatlan időre kötöttnek tekintendő a 2. bekezdés értelmében. [...]”, és a 10. cikk 4-bis. bekezdése, amely a felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet, különösen a felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 5. cikke 4-bis. bekezdésének hatálya alól kizárja azokat a határozott időre szóló szerződéseket, amelyeket az oktatószemélyzet helyettesítésére kötnek, tekintettel arra, hogy az oktatási szolgáltatás folyamatosságát biztosítani kell.

Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81 - Disciplina organica dei contratti di lavoro (a munkaszerződések módszeres szabályozásáról szóló, 2015. június 15-i 81. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a továbbiakban: 81/15. sz.

felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet); különösen a 19. cikk és a 29. cikk 2. bekezdése, amelynek tartalma lényegében megegyezik a 368/01. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 5. cikkének 4-bis. bekezdésével és 10. cikkének 4-bis. bekezdésével.

Decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165 - Norme generali sull'ordinamento del lavoro alle dipendenze delle amministrazioni pubbliche (a közigazgatásban való munkaszervezésre vonatkozó általános szabályokról szóló, 2001. március 30-i 165. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a továbbiakban: 165/01. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet); különösen a 36. cikk, amelynek értelmében a közigazgatási szervek rendszerint kizárólag határozatlan időre szóló munkaszerződéssel végzik az alkalmazásba vételt, de a kizárólag ideiglenes vagy rendkívüli szükségletek kielégítése céljából alkalmazhatják a jogszabályban előírt rugalmas felvételi és foglalkoztatási formákat. A 36. cikk 5. bekezdése értelmében „[a] munkavállalók felvételére és foglalkoztatására vonatkozó, kötelezően alkalmazandó rendelkezések közigazgatási szervek általi megsértése semmilyen esetben sem alapozza meg a határozatlan ideig tartó munkaszerződés létesítését az adott közigazgatási szervvel, e szervek felelőssége és a velük szemben kiszabható szankciók sérelme nélkül. Az érintett munkavállaló jogosult a kötelezően alkalmazandó rendelkezéseket sértő munkavégzésből eredő kár megtérítésére. [...]”.

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 - Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (az oktatásügyben, továbbá a valamennyi iskolatípus és minden iskolai szint vonatkozásában alkalmazandó törvényi rendelkezések egységes szövegének jóváhagyásáról szóló, 1994. április 16-i 297. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a továbbiakban: 297/94. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet); közelebbről a „Katolikus hitoktatás” címet viselő 309. cikk, amely értelmében a katolikus hitoktatást az egyetemnek nem minősülő valamennyi állami iskolatípusban és minden iskolai szinten az Olasz Köztársaság és a Szentszék megállapodása és az ahhoz kapcsolódó kiegészítő jegyzőkönyv szabályozza, valamint a hitoktatás céljából az „intézmény igazgatója a megyéspüspökkel egyetértésben éves megbízásokat ad”.

C.C.N.L. (Contratto collettivo nazionale di lavoro) Scuola del 27 novembre 2007 (az oktatási ágazatra vonatkozó, 2007. november 27-i nemzeti kollektív szerződés; a továbbiakban: C.C.N.L.). A C.C.N.L. 40. cikke szerint „[a] katolikus hitoktatókat a 297/94. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 309. cikkében foglalt szabályozás alapján olyan éves megbízási szerződés keretében alkalmazzák, amely akkor tekinthető meghosszabbítottnak, ha a hatályos jogszabályi rendelkezésekben előírt feltételek és követelmények továbbra is teljesülnek”.

Legge del 18 luglio 2003, n. 186 - Norme sullo stato giuridico degli insegnanti di religione cattolica degli istituti e delle scuole di ogni ordine e grado (az intézmények és valamennyi iskolatípus, valamint iskolai szint katolikus hitoktatói

jogállásának szabályozásáról szóló, 2003. július 18-i 186. sz. törvény; a továbbiakban: 186/03. sz. törvény); különösen a 3. cikk, amelynek értelmében a katolikus hitoktatók munkaviszonyának átalakítására akkoriban kiírt versenyvizsgán részt vevő pályázók alkalmasságát az illetékes megyéspüspöknek kellett elismernie, és a versenyvizsga nyerteseinek határozatlan idejű szerződéssel történő felvételéről a megyéspüspökkel egyetértésben a tartományi vezető rendelkezett. A 3. cikk 9. bekezdése kifejezetten akként rendelkezik, hogy az alkalmasságnak a megyéspüspök általi visszavonása a munkaviszony megszüntetésére ad okot.

Intesa tra l'autorità scolastica italiana e la Conferenza episcopale italiana per l'insegnamento della religione cattolica nelle scuole pubbliche, firmata il 14 dicembre 1985 (a katolikus hit állami iskolákban történő oktatása céljából az olasz oktatásügyi hatóság és a Püspöki Konferencia által 1985. december 14-én aláírt megállapodás); különösen a 2. cikk 5. bekezdése, amelynek értelmében „[a] katolikus hitoktatást a megyéspüspök által elismert és vissza nem vont alkalmassággal rendelkező oktatók végzik, akiket a megyéspüspökkel egyetértésben az állami szabályozás alapján az illetékes oktatásügyi hatóságok neveznek ki. [...]”.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperesek, YT és társai az alperes minisztérium által határozott idejű munkaszerződéssel alkalmazott katolikus hitoktatók. Közelebbről, a felperesek és az alperes között fennálló munkaviszonyok olyan éves megbízások, amelyeket az oktatási ágazatra vonatkozó 2007. november 29-i C.C.N.L. 40. cikkének 5. bekezdése értelmében automatikusan meghosszabbítanak. A felperesek alkalmasságát a megyéspüspök elismerte és nem vont vissza.
- 2 A felpereseket egyházmegyékre bontott tartományi rangsorok alapján, a megyéspüspök javaslatára az oktatásügyi hatóság által kiállított kinevezési okirat alapján alkalmazták. A szóban forgó összes határozott idejű szerződés teljes összesített időtartama meghaladja a 36 hónapot, egyes esetekben pedig a 20 évet.
- 3 A felperesek 2015. július 31-én keresetet terjesztettek a Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro) (nápolyi bíróság [III. munkaügyi tanács]) elé, amelyben kérték a határozott idejű szerződéseik határozatlan idejű szerződéseké történő átalakítását, másodlagosan pedig kártérítést követeltek. A perbe az oktatási ágazatra vonatkozó 2007. november 29-i C.C.N.L-t aláíró szakszervezet, a Federazione GILDA-UNAMS is beavatkozott.
- 4 Az alperes minisztérium a kereset elfogadhatatlanságára és megalapozatlanságára hivatkozott.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 5 Az 1999/70 irányelvet a 368/01. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet ültette át az olasz jogba; e felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 5. cikke 4-bis. bekezdésének az alapeljárás tényállása idején hatályos változata különösen a határozott időre szóló munkaviszony határozatlan időre szóló munkaviszonnyá történő átalakítását írja elő arra az esetre, ha a munkaviszony időtartama azonos munkáltató és azonos munkavállaló között létrejött, egymást követő, határozott idejű szerződések révén összességében meghaladta a 36 hónapot. A fent említett rendelkezést a későbbi decreto legislativo n. 81/15 (81/15. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) 19. cikke lényegében átveszi.
- 6 A közalkalmazottakra mindazonáltal nem alkalmazandók az előző pontban említett rendelkezések, konkrétan a határozatlan idejű munkaszerződéssé történő átalakítással kapcsolatos rendelkezés. Ez utóbbiak vonatkozásában a 165/01. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 36. cikke közelebbről akként rendelkezik, hogy a közjogi szervek kizárólag az ideiglenes vagy rendkívüli szükségletek kielégítése céljából alkalmazhatnak munkavállalókat határozott idejű szerződéssel, és hogy a szóban forgó kötelezően alkalmazandó rendelkezések megsértése egyébként sem alapozza meg a határozatlan ideig tartó munkaszerződés létesítését; ilyen esetben a munkavállaló kártérítésre jogosult. A közigazgatási szervvel szemben ezért kizárólag a munkavállalót érő kár megtérítésének szankciója alkalmazható.
- 7 Nem tartoznak azonban a 165/01. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet hatálya alá azok a határozott időre szóló szerződések, amelyeket – a szóban forgó felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet decreto-legge del 13 maggio 2011, n. 70 (a 2011. május 13-i 70. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet) által beiktatott 10. cikkének 4-bis. bekezdése szerint – az oktatási ágazatban az oktató, illetve az adminisztratív, műszaki és kisegítő személyzet helyettesítésére kötnek; ezt a kivételt a 81/15. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikkének 2. bekezdése is megerősítette.
- 8 A határozott idejű szerződések megismétlésével kapcsolatban a nemzeti jog által előírt akadályok és szankciók tehát nem vonatkoznak az oktatási ágazatra.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a felperesekhez hasonló katolikus hitoktatók munkaviszonyai teljes mértékben átmeneti jellegűek és nem részesülnek védelemben. A 297/94. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 309. cikke ugyanis akként rendelkezik, hogy a katolikus hitoktatás céljából az intézmény igazgatója a megyéspüspökkel egyetértésben éves megbízásokat ad az Olasz Köztársaság és a Szentszék megállapodásában, valamint a katolikus hit állami iskolákban történő oktatása céljából az olasz oktatásügyi hatóság és a Püspöki Konferencia által kötött megállapodásokban foglalt rendelkezések szerint. A szóban forgó megállapodások szerint a katolikus hitoktatást a megyéspüspök által elismert és vissza nem vont alkalmassággal

rendelkező oktatók végzik, akiket ez utóbbival egyetértésben az illetékes oktatásügyi hatóságok neveznek ki.

- 10 Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az egyetlen valaha megvalósított nyilvános versenyvizsga révén alkalmazott katolikus hitoktatók esetében az alkalmasság illetékes megyéspüspök általi visszavonása a katolikus hitoktatásról szóló 186/03. sz. törvény 3. cikkének 9. bekezdése értelmében a munkaviszony megszüntetési okának minősül.
- 11 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra is, hogy a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 5. szakaszának értelmezését illetően az Európai Unió Bíróságának a Sciotto ítéletből (C-331/17 ügy) eredő ítélkezési gyakorlatával ellentétes a Corte costituzionale italiana (alkotmánybíróság, Olaszország) 248/18. sz. ítéletben tett megállapítása, amely szerint „az egységes uniós és nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint az állami szektor egészét illetően nem erősíthető meg az, hogy a határozott ideig tartó jogviszonyt ne lehetne átalakítani határozatlan idejű jogviszonnyá”. Ebből az következne, hogy a nemzeti bíróság a közigazgatás különböző szektoraiban soha, még a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 5. szakaszának értelmében vett korlátozó intézkedés hiányában sem létesíthet határozatlan ideig tartó munkaviszonyt.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért kételyei vannak azzal kapcsolatban, hogy a többi oktatóhoz képest a katolikus hitoktatók eltérő kezelését illetően az 1999/70 irányelv végrehajtását szolgáló olasz szabályozás összeegyeztethető-e az ugyanezen irányelvben foglalt keretmegállapodás 5. szakaszával, valamint a Charta 21. cikkével és a 2000/78 irányelvvel.
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal céljából feltett első kérdéssel arra kíván választ kapni, hogy a katolikus hitoktatókkal szemben alkalmazott eltérő bánásmód a Charta 21. cikke és a 2000/78 irányelv értelmében vett, valláson alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, illetve az, hogy a munkavállaló által már megszerzett alkalmasság visszavonható, olyan oknak minősül-e, amely megfelelően indokolja az ilyen eltérő bánásmódot.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal céljából feltett második kérdéssel – amely az első kérdésben megjelölt rendelkezések értelmében vett megkülönböztetés Bíróság általi megállapításától függ – arra kíván választ kapni, hogy milyen eszközöket alkalmazhat az említett hátrányos megkülönböztetés következményeinek megszüntetése érdekében, és hogy az alperes közigazgatási szervvel fennálló, határozatlan idejű munkaviszonyt kell-e létrehoznia tekintettel arra, hogy a katolikus hitoktatóktól eltérő összes oktató kinevezést kapott, vagyis a közigazgatási szerv állandó jelleggel alkalmazta őket a 2015. július 13-i 107. sz. törvény szerinti rendkívüli munkaerő-felvételi terv révén.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal céljából feltett harmadik kérdéssel arra kíván választ kapni, hogy a keretmegállapodás 5. szakaszával

ellentétes-e, hogy az oktatási ágazatban, különösen pedig a katolikus hitoktatók vonatkozásában nem léteznek az egymást követő, határozott ideig tartó munkaszerződések visszaélésszerű alkalmazásának megelőzését szolgáló intézkedések, és hogy a megyéspüspökökkel való egyetértés szükségessége a keretmegállapodás 5. szakasza 1. pontjának a) alpontja értelmében vett objektív oknak minősülhet-e.

- 16 Végezetül a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal céljából feltett negyedik kérdéssel arra kíván választ kapni, hogy – amennyiben a Bíróság a keretmegállapodás 5. szakaszának megszegését kénytelen megállapítani – a Charta 21. cikke, a keretmegállapodás 4. szakasza és a 2000/78 irányelv 1. cikke alapján mellőzhető-e az olyan nemzeti előírások alkalmazása, amelyek megakadályozzák valamely határozott idejű szerződésnek határozatlan idejű szerződéssé történő automatikus átalakítását, amennyiben a munkaviszony egy meghatározott időtartamot követően is fennáll.